

תאריך: 12 נובמבר, 2009
סימוכין: 702

אל: לקוחות המשרד

חוזר לקוחות
מיסים 36.2009

א.ג.נ.,

הנדון: א. אורכה עד 31 בדצמבר 2009 להגשת הדיווחים והבקשות להסדר בעניין הנאמנויות

ב. הבהרות נוספות של רשות המסים לגבי נאמנויות

מנהל רשות המסים, דחה פעם נוספת את המועד להגשת כל ההודעות, הבקשות וההצהרות הנדרשות על פי הסדר הנאמנויות החדש, לרבות הגשת דוחות שנתיים לשנות המס 2006, 2007 ו- 2008 לנאמנויות חייבות בדיווח. **המועד החדש להגשת דיווחים, הודעות ובקשות להחלת הסדר המס שהוצע על ידי רשות המסים נקבע ליום 31 בדצמבר 2009.**

הסדר הנאמנויות החדש שנכנס לתוקף בתיקון 147 ושונה מהותית בתיקון 165 לפקודה פורט בהרחבה **בחוזר מיסים 19.2008** של משרדנו מחודש אוגוסט 2008. במהלך תקופה זו פרסמה רשות המסים טפסים בשפה אנגלית לשימושם של הנאמנים הזרים. הטפסים, בנוסח המשולב (עברית ואנגלית) מפורסמים באתר רשות המסים בקישור הבא: <http://ozar.mof.gov.il/taxes> תחת הכותרת "מס הכנסה" (תת כותרת "דיווחים בנושא נאמנויות").

חוזר זה מרכז את היבטי המס העולים מהוראות הנאמנות, לרבות השינויים וההבהרות שניתנו על ידי רשות המסים מיום כניסת החוק לתוקף

1. כללי

פרק רביעי 2 לפקודה נחקק במסגרת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147) התשס"ה-2005 (להלן: "**תיקון 147**") אשר מטרתו להסדיר את מיסוי הסדרי הנאמנויות, ותוקן במסגרת תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 165), התשס"ח-2008 (להלן: "**תיקון 165**").

עקרון היסוד שהנחה את המחוקק בקביעת ההסדר המצוי בפרק רביעי 2 הנו כי, בדרך כלל, הנאמנות אינה ישות לצרכי מס. לפיכך, את חבות המס על הכנסות הנאמנות יש לבחון על פי אחד מאלה: יוצר הנאמנות או הנהנה¹.

ההכרעה לגבי חבות המס של נאמנות תיקבע לפי סוגי הנאמנויות השונות כפי הגדרתם בפקודה. הפקודה מחלקת את הנאמנויות לארבעה סוגים: "נאמנות תושבי ישראל", "נאמנות יוצר תושב חוץ", "נאמנות נהנה תושב חוץ" ו"נאמנות על פי צוואה".

¹ בעניין זה ראה את דוח הוועדה למיסוי נאמנויות (יולי 2003). דוח הוועדה לתוכנית המיסים הרב שנתית (ועדת קפוטא-מצא) קיבלה בהמלצותיה את עקרון היסוד האמור, אך שינתה את זהות הנישום החב במס על הכנסות הנאמנות מהנהנה (עפ"י המלצת הוועדה למיסוי נאמנויות) ליוצר הנאמנות.

2. הקניית נכסים לנאמנות על ידי היוצר

סעיף 75(ד) לפקודה קובע את תוצאת המס בגין העברת נכס מיחיד לנאמן. על פי הסעיף, ככלל, הקניית נכס לנאמן שנעשתה ללא תמורה, לא תיחשב כמכירה לעניין הוראות חלק ה'. הוראה זו לא חלה בנאמנות המסוגלת כ"נאמנות נהנה תושב חוץ".

3. עקרונות כלליים למיסוי "נאמנות תושבי ישראל" ונאמן בנאמנות כאמור

הכנסת הנאמן² תחויב במס בשנת המס שבה הופקה או נצמחה. משמע, מיסוי הנאמנות יעשה על בסיס שוטף, ללא תלות בחלוקה לנהנה, או בהעברת כספי הנאמנות למטרתם. כברירת מחדל, קובע המחוקק בסעיף 75(ג) לפקודה, כי "בר השומה ובר החיוב במס בשל הכנסת הנאמן ובשל פעולות בנכסי הנאמן יהיה הנאמן".

יודגש, כי אין כוונת הדברים לראות את ההכנסה כאילו הופקה על ידי הנאמן. למעשה את הכנסת הנאמנות רואים כאילו הופקה על ידי היוצר או הנהנה, בהתאם להסדרים השונים כמפורט בסעיפים 75, 75ז, 75ט, 75י או 75יב לפקודה ואליהם "מיוחסת" ההכנסה.

יחד עם זאת, הנאמן הינו בעל דינם הטכני של רשויות המס ועליו מוטלות חובות התשלום והדיווח לרשויות המס בגין הכנסות הנאמנות.

4. תחולת הוראות הנאמנות על "נאמנות יוצר תושב חוץ"

"נאמנות יוצר תושב חוץ" אינה חייבת בדיווח או בתשלום מס בישראל.

5. שיעור המס החל על הכנסות נאמנות החייבות המס בישראל

על פי הוראות סעיף 75(ד) לפקודה, "שיעור המס שבו תחויב הכנסת הנאמן הוא שיעור המס המרבי שנקבע בסעיף 121" (שיעורי המס החלים על יחידים- ב.א.ז.), ללא התחשבות במדרגות המס השונות. יחד עם זאת, לא יבוטלו שיעורי המס המיוחדים להכנסות מיוחדות, כדוגמת: ריבית, דיבידנד, רווחי הון ועוד. במידה שנקבע לסוג הכנסה של יחיד שיעור מס מיוחד, תחויב הכנסת הנאמן מאותו סוג בשיעור המס שנקבע כאמור.

יודגש, כי על הכנסות הנאמנות לא יחולו הוראות הפקודה באשר לפטורים, ניכויים, זיכויים אישיים ופטורים אחרים המוגבלים בתקרה.

6. חלוקת נכסי הנאמנות ו/או הכנסות הנאמנות

חלוקת נכסים או הכנסות מ"נאמנות תושבי ישראל" ו"נאמנות יוצר תושב חוץ" תהיה פטורה ממס או חייבת במס בהתאם לתוצאות המס במצב בו היה היוצר מעביר את הנכס ישירות לידי הנהנה.

לשון אחר: חלוקה של נכסי הנאמנות או של הכנסתה, מהנאמן לנהנה, אינה חייבת במס במידה והעברת נכסים כאמור מהיוצר לנהנה אינה חייבת במס.

² הכנסת הנאמן הוגדרה על ידי המחוקק בסעיף 75 לפקודה, כדלקמן: "הכנסת הנאמן- הכנסה שהופקה או שנצמחה מנכסי הנאמן".

7. חובות דיווח/הצהרה על נאמן בנאמנות

סעיפים 131(ב5)(1) ו- (2) לפקודה קובעים, בניסוחם לאחר תיקון 165 לפקודה, כי נאמן יהא חייב בדיווח רק במידה ומדובר בנאמנות תושבי ישראל או בנאמנות לפי צוואה שנחשבת כתושבת ישראל. במקביל, קובע הסעיף, חובת דיווח כוללת על נאמן שיש לו הכנסה או נכס בישראל.

במסגרת סעיף 22ט75 לפקודה, הוסיף המחוקק חובת מתן הודעה לנאמן במקרים מסוימים.

8. חובות דיווח/הצהרה על יוצר בנאמנות תושבי ישראל

עובר לתיקון 165 לפקודה, קבע המחוקק, חובת הגשת דו"ח ליוצר שיצר בשנת המס נאמנות או שהקנה לה נכס. חובת הגשת הדו"ח של היוצר בוטלה והוחלפה למעשה אך ורק בחובת הודעה, כפי שיפורט להלן.

יוצר תושב ישראל שיצר בשנת המס נאמנות או שהקנה לנאמן בשנת המס נכס או הכנסה מנכס, יהא חייב בהגשת הודעה על הקניה/יצירה זו למנהל תוך 90 ימים מיום יצירת הנאמנות או מיום ההקניה.

יודגש, כי תחילתה של חובת הגשת ההודעה על פי הודעת רשות המיסים הינה מיום 31 לדצמבר 2009.

9. חובות דיווח/הצהרה על נהנה בנאמנות תושבי ישראל

במסגרת תיקון 165 לפקודה, ביטל המחוקק בסעיף 131(א)(ב5)(3) את חובת הדיווח שהייתה קיימת על נהנה בנאמנות שקיבל חלוקה. חובה זו של הנהנים הוחלפה בחובת הודעה בלבד וצומצמה לחלוקה בשוה כסף בלבד.

היוצא הוא כי נהנה, מעצם היותו נהנה בלבד, אינו חייב בהגשת דו"ח ו/או הודעה, אלא אם קיבל על עצמו לשמש כנהנה חלופי או כנהנה מייצג או במידה וקיבל חלוקה בשוה כסף.

במידה ותושב ישראל קיבל חלוקה מנאמן שאינה כסף, יהא חייב בהגשת הודעה לפקיד השומה, גם אם זו אינה חייבת במס בישראל, זאת עד ה- 30 באפריל של שנת המס שלאחר השנה בה נתקבלה החלוקה. בשונה, כאשר המדובר בנהנה שהינו מחויב בהגשת דו"ח שנתי לפקיד השומה ללא קשר לקבלת חלוקות מנאמנות, תוגש ההודעה כאמור עם הדו"ח השנתי.

10. הוראות מעבר בנוגע להגשת הודעות

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתיקון 165, הרי שכל הודעה שמועד הגשתה חל לפני יום פרסומו של התיקון (11.6.08) תוגש בתוך 90 ימים מיום הפרסום, או מיום פרסומו של טופס שנקבע להגשת הודעה כאמור, או במועד אחר שיקבע המנהל לפי המאוחר.

יצוין, כי הטפסים לצורך העניין פורסמו על ידי רשות המסים כבר בתאריך 23.6.08, אך מנהל רשות המיסים, בהודעה שפרסם באותו יום, הודיע על דחיית מועד הדיווח והגשת הטפסים עד ליום 31.10.08 ובהמשך דחה מספר פעמים נוספות את המועד ליום 31.12.09.

1.1. הוראות הסדר לגבי נאמנויות שהוקמו לפני 1.1.2006

ביום 23 לינוי 2008 פרסמה רשות המסים הסדר לגבי "נאמנויות ראויות" שהוקמו לפני 1 בינואר 2006. מטרת ההסדר הינה קביעת מתווה למיסוי הון הנאמנות של נאמנויות חייבות. ככלל, מתיר ההסדר בחירה בין תשלום מס בשיעור מופחת על הון הנאמנות נכון ל- 31.12.2005 (תוך שלילת זיכוי ממס זר), או לחילופין תשלום מס מלא בישראל במועד המכירה בפועל (לרבות קבלת זיכוי ממס זר).

"נאמנות ראויה" הינה נאמנות אשר עומדת בכל הקריטריונים שיפורטו להלן, כך שהספק לגבי היותה בלתי הדירה קיים אך נמוך:

- (א) אף אחד מהיוצרים, לרבות בני זוגם, אינם גם נהנים באותה נאמנות, במישרין או בעקיפין.
- (ב) אף אחד מהנהנים, במישרין או בעקיפין, - הינו ילדו של היוצר, שטרם מלאו לו 20 שנים במועד כלשהו בשנת המס 2003, ואם היה נהנה כאמור הוא היה נשוי עד לשנת המס 2003.
- (ג) ליוצר ו/או לנהנה אין אפשרות לבטל את הנאמנות.
- (ד) ליוצר אין את היכולת להחזיר לעצמו את הנכס שהקנה לנאמנות.

"הון הנאמנות" מוגדר כדלקמן: שווים של נכסי הנאמנות, לרבות כסף ושווי כסף, ליום 31.12.2005, ובתוספת שוויין של חלוקות שבוצעו בין השנים 2003-2005. (הון הנאמנות יחושב ללא התייחסות לעלות הנכסים ולמרכיב הרווחיות בהכנסות שהניבו את הנכסים).

נכסי הנאמנות: נכסי הנאמנות לעניין הגדרת "הון הנאמנות" הינם רק נכסים המצויים מחוץ לישראל ובתנאי שבמכירתם לא חל סעיף 89(ב) לפקודה. מזומן ושווה כסף הכלול בהון הנאמנות ואשר מקורו מהכנסות בישראל, ינטרל מהון הנאמנות הזכאי להסדר האמור.

קביעת עלות חדשה: לצורכי ניכוי פחת הנכסים הכלולים בהון הנאמנות ולצורכי קביעת רווח ההון במכירה עתידית, העלות החדשה תהא השווי של הון הנאמנות ביום ההסדר. זיכוי ממיסי חוץ במכירה עתידית יינתנו רק בגובה החלק ששולם בגין עליית הערך מיום ההסדר.

כפי שפורסם על ידי רשות המיסים לאחרונה, אחת הבעיות שהועלו בהקשר להסדר המס המוצע נוגעת לירידת ערכם של נכסים החל ביום 31.12.2005, שהוא יום החתך שלגביו מבוצע הסדר ה- Step-Up במתווה המס (להלן: "המועד הקובע") ועד למועד הנוכחי. לפיכך, החליט מנהל רשות המסים לבצע שינוי בנושא זה במתווה המס, לבחירתו של הנאמן או המייצג, כדלקמן:

- א. כאופציה חלופית לקביעת השווי של "הון הנאמנות" במועד הקובע כנקבע בהתאם למתווה המס, ניתן יהיה לבחור, לגבי נכסים מסוימים (להלן: "הנכס הנבחר"), בשיטה לפיה אותו נכס נבחר ימוסה בעת מכירתו בפועל. בעת המכירה, תחולק תמורת המכירה על בסיס ליניארי: חלק מן התמורה שנצבר עד המועד הקובע ימוסה לפי שיעורי המס שבמתווה המס, והפרש התמורה (שהוא החלק שנצבר לאחר המועד הקובע) ימוסה בהתאם להוראות פרק הנאמנויות.
- ב. בהתאם לעיקרון זה, נכס שיימכר בעתיד, סכום התמורה בגינו (ולא סכום הרווח) יחולק באופן ליניארי לשתי תקופות והמיסוי יהיה בהתאם למפורט לעיל.
- ג. התקופה העומדת לרשות הנישום למכור את הנכס תוגבל ותהיה עד ליום 31.12.2011. אם עד לתום התקופה האמורה לא נמכר הנכס הנבחר, יופעל מנגנון של מכירה רעיונית והמיסוי יהיה בהתאם למתווה האמור בס"ק א' ו-ב' לעיל, כאילו נמכר הנכס בפועל (קרי -חלוקה ליניארית ומיסוי בהתאם לשני משטרי המס). על הנאמן יהא להמציא הערכת שווי לאותו נכס נכון לאותו מועד.

שיעור המס שיחול על "הון הנאמנות": שיעור המס יהיה על פי הקבוע בטבלה דלהלן. יודגש כי בחירה בשיעורי המס הקבועים בטבלה, שוללת אפשרות לקבלת זיכוי ממסי חוץ.

ת.הקניה	יוצר	נאמן	נהנה	שיעור המס	הערות
לפני 1.1.03	יוצר ישראלי	נאמן זר	נהנה ישראלי	6%	
אחרי 1.1.03	יוצר ישראלי	נאמן זר	נהנה ישראלי	6%	על עליית ערך לאחר ההקניה- אם שולם מס בהקניית נכס שאינו כסף.
				10%	על כל עליית הערך- אם לא שולם מס בהקניית נכס שאינו כסף.
לא רלבנטי	יוצר זר	נאמן זר	נהנה ישראלי	4%	
לא רלבנטי	יוצר זר	נאמן ישראלי	נהנה זר	4%	
לא רלבנטי	יוצר זר	נאמן ישראלי	נהנה ישראלי	4%	
לפני 1.1.03	יוצר ישראלי	נאמן זר	נהנה זר	4%	
לפני 1.1.03	יוצר ישראלי	נאמן ישראלי	נהנה זר	4%	
אחרי 1.1.03	יוצר ישראלי	נאמן זר	נהנה זר	4%	על עליית הערך לאחר הקנייה – אם שולם מס בהקניית נכס שאינו כסף.

המועד האחרון שנקבע להגשת בקשות להסדר מס, הינו עד ליום 31.12.09.

יודגש, כי בהתאם להבהרות רשות המיסים בעניין, הסדר המס המוצע יותאם במקרים מסוימים, בהם תנאי תחולת ההסדר אינם מתקיימים באופן מלא (למשל במקרה ובו הנאמנות הינה הדירה), או במקרה ובו תוצאות המס, על פי אותו הסדר, עשויות להיות מעוותות ביחס למקרה ספציפי. כדוגמא למקרים ובהם תוצאות המס על פי ההסדר הינן מעוותות, ניתן למנות נאמנות בה מעורבים עולים חדשים, אשר ההסדר אינו מביא בחשבון את תקופת הפטור לה הם זכאים, ומקרה ובו מדובר בנאמנות שמקורה בירושות מתושבי חוץ.

12. הודעות והבהרות חדשות שהוצאו על ידי רשות המיסים

ביום 26 באוקטובר 2009 פרסם מנהל רשות המיסים מספר הבהרות, אשר בגינן ניתנה אורכה נוספת להגשת כל הדיווחים הקשורים בנאמנויות כאמור לעיל. להלן יובאו ההבהרות כפי שפורסמו על ידי רשות המיסים:

א. דיווחי נהנים שקיבלו חלוקות מנאמנות בשנות המס 2002-2005

תיקון 165 לפקודה, שתחולתו החל מיום 1.1.06, הקל עם נהנים בכל הנוגע לחובות הדיווח בגין חלוקת נכסים מן הנאמנות. על פי התיקון, נהנה תושב ישראל אשר קיבל בחלוקה מנאמן נכס שאינו כסף, יגיש הודעה בלבד (במקום דו"ח שנתי- כפי שנקבע במסגרת תיקון 147).

עובר לתיקון 147 ותיקון 165, ובתחולה לגבי דוחות 2002 ואילך, נקבע בסעיף 131(א)(ב) כי נהנה שקיבל מכספי הנאמנות סכום העולה על 100,000 ₪, חייב בהגשת דוח שנתי.

לפי הערכות רשות המיסים, נהנים רבים לא הגישו דוחות לשנים 2002-2005 מסיבות שונות. לפיכך, הוחלט על ידי רשות המיסים, כי נהנה תושב ישראל שקיבל חלוקה מנאמן מכל סוג שהיא (לרבות חלוקת כסף) ובכל סכום שהוא, גם אם אינה חייבת במס בישראל, בשנים 2002-2005, ולא הגיש בעקבותיה דוח שנתי, ידווח על אותן חלוקות במועד שנקבע לדיווח על נאמנויות (נכון למועד כתיבת חוזר זה - 31.12.2009).

ב. אי תחולת פרק הנאמנויות במקרה של שליחות

ניסוחו של פרק הנאמנויות הינו רחב וכולל ולכאורה קולט לתוכו כמעט כל סוג של הסדר או יחס משפט שמעורב בו נאמן או אדם אחר שתפקידו לפעול לטובת צד כלשהו.

לפיכך, ולאור פניה של מייצגים רבים, הודיעה רשות המיסים, כי הוראות פרק הנאמנויות לא יחולו במקרים של "שליחות" כמשמעותה בחוק השליחות, התשכ"א-1965.

רשות המיסים הודיעה כי תוציא בקרוב חוזר מקצועי העוסק במיסוי נאמנויות בו תינתן הרחבה בנושא זה.

ג. הבהרה בעניין תרגום עסקאות לשערי החליפין

נאמן בנאמנות תושבי ישראל או בנאמנות על פי צוואה שנחשבת לתושבת ישראל, שהפיק או שנצמחו לו הכנסות מחוץ לישראל, אמור לדווח על אותם הכנסות חוץ כשהן מתורגמות לשקלים חדשים לפי כללי מס הכנסה (המרה לשקלים חדשים של סכומים שמקורם מחוץ לישראל), התשס"ד-2003.

בהתאם לכללי ההמרה, ישנן פעולות שיתורגמו לשקלים חדשים לפי השער היציג שביום התשלום או ביום ביצוע הפעולה, לפי העניין, וישנן פעולות והכנסות שיתורגמו לשקלים חדשים לפי השער היציג בתום שנת המס שלגביה מוגש הדוח.

יחד עם זאת, לאור הקושי הכרוך בתרגום בדיעבד של פעולות ועסקאות בשנים שחלפו, הוחלט לאפשר להגיש את הדוחות השנתיים לשנות המס 2006-2009, כשכל הכנסות החוץ הכלולות בהן מתורגמות לפי השער היציג של המטבע הרלבנטי בתום שנת המס בלבד. הדוח השנתי לשנת המס 2010 ואילך, יוגש בהתאם לדין הרגיל.

13. סיכום

נציין, כי הארכת המועד עד ליום 31.12.2009 מאפשרת למעורבים בנאמנויות להיערך לדיווח בצורה מקיפה ויעילה יותר לקראת המועד החדש. יודגש, כי התארגנות מבעוד מועד, יכולה להפחית בצורה משמעותית את חבויית המס והדיווח של הנאמנות, בין אם התארגנות זו נעשית בצורה חד צדדית על ידי הנישומים ובין אם היא נעשית במסגרת הסדרים אל מול רשות המיסים, באמצעותם ניתן מחד להקטין את חבויית המס ומאידך להביא לוודאות של המצב המיסויי.

לקבלת פרטים נוספים אנא צרו קשר עם:

עו"ד מאיר נוסבאום, מחלקת מיסוי בינלאומי טלפון: 03-6085315 או במייל: mnussbaum@deloitte.co.il

אנו עומדים לרשותכם בכל הסבר נוסף ככל שיידרש.

אין להסתמך על תוכן חוזר זה ו/או לעשות בו שימוש כלשהו מבלי לקבל עצה מקצועית מתאימה, שכן אין מטרת החוזר אלא להסב את תשומת לבך לאמור בו.

בכבוד רב,

בריטמן אלמגור זהר ושות'
רואי חשבון